

MÁSODIK FEJEZET

A KONSZOLIDÁCIÓTÓL AZ „ELŐFASIZMUSIG”

A bethleni konszolidáció 1921–1931

GRÓF BETHLEN ISTVÁNNAK, a bécsi ellenforradalmi csoport vezérének miniszterelnöki kinevezése jelezte, hogy a hatalom továbbra is a nagybirtokosok és pénzmágnások kezében maradt, azokéban, akik Magyarországot a háború előtt és Teleki Pál miniszterelnöksége alatt is kormányozták. Bethlen, a nagy múltú erdélyi család sarja igen tapasztalt és rendkívül ügyes politikus volt. Személyes kapcsolatait zárkózottság jellemezte; nagy kultúrájú, köztiszteletben álló személyiség volt, a két világháború közti időszak köz-ügyeiben minden hatalomra kerülő politikus, így Horthy is kikérte a tanácsát. Noha társadalmi-gazdasági ügyekben ókonzervatív nézeteket vallott, a szellemi és egyéni szabadság kérdéseit meglehetősen toleranciával és nagyvonalúsággal kezelte. Hatalomra kerülve eltökélte, hogy konszolidálja a megcsonkított állam politikai és gazdasági életét, hogy a határrevíziók ügyét külföldön minél jobb pozícióból sürgethesse.

A hagyományos uralkodó elit a helyreállított rendszer folytonosságát és életképességét a kormánypárt révén óhajtotta biztosítani.¹ A párt Bethlen szülötte volt, aki azt egységes, hűséges és szilárd támasszá tette annak érdekében, hogy Magyarország történelmi osztályai segítségével ériék el kettős céljukat: külpolitikailag a revíziót, belpolitikailag a hagyományos feudális-burzsoá társadalmi rend életben tartását. A kormánypárt a háború közötti időszakban gyakorlatilag úgy biztosította uralkodó helyzetét a politikában, hogy módosította a választójogi törvényt, és átszervezte a törvényhozást. 1922. március 2-án kibocsátott rendeletében a meglehetősen széles körű és titkos Friedrich-féle választójogot korlátozottabb választójoggal váltotta fel, melynek keretében vidéken ismét nyílt szavazást alkalmaztak. Az országgyűlést, amelynek kétéves terminusa február 16-án járt le, új, öt évre szóló törvényhozás váltotta fel.² Miután egy amnesztia-rendelettel sikerült ügyesen és hathatósan semlegesíteni a szocialistá-